

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 067452 11 Рев
Бања Лука, 23.8.2012. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља А. Г. из Б. Л., заступан по пуномоћнику З. Б., адвокату из Б. Л., против тужених 1. мај - ... из Б. Л., Ј. Р. из Б. Л., Ул. ... бр. ..., те Завода за ... Б. Л., ради утврђења и предаје у посјед стана, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 067452 10 Гж од 27.5.2010. године, на сједници одржаној дана 23.8.2012. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 067452 02 П од 31.12.2009. године одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужитеља којим је тражио да се утврди да је правно ваљан уговор о кориштењу стана који се налази у Б. Л. у Улици ... бр. ..., стан број ..., закључен 1977. године између њега и правног предника туженог Завода за ... Б. Л., те да се тужени Ј. Р. (даље: друготужени) обавезе да му преда у посјед наведени стан, слободан од лица и ствари.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 067452 10 Гж од 27.5.2010. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовременом ревизијом тужитељ побија другостепену одлуку због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се оспорена пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење или да се обје нижестепене пресуде преиначе и тужбени захтјев усвоји у цјелости.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет одлучивања у овој парници је захтјав тужитеља за утврђење правне ваљаности уговора о кориштењу стана из 1977. године, на основу кога је он стекао својство носиоца станарског права на спорном стану, те за обавезивање друготуженог да му тај стан преда у посјед.

На подлози резултата доказног поступка првостепени суд је утврдио: да је тужитељ био носилац станарског права на спорном стану; да је услијед

ратних дешавања тужитељ 1993. године напустио наведени стан, након чега је тужени 1. мај - ... из Б. Л., као давалац стана на кориштење, тај стан додијелио друготуженом на кориштење; да тужитељ није Министарству за ... нити надлежној Комисији поднио захтјев за враћање пријератног стана већ је дана 16.9.2002. године суду поднио предметну тужбу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а обзиром да тужитељ није поднио захтјев за враћање спорног стана у посјед у року прописаном одредбом члана 16. ст. 1. Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине („Службени гласник Републике Српске“, број 38/98 до 1/10), који је истекао дана 19.4.2000. године, првостепени суд је закључио да је због таквог пропуста тужитељу престало станарско право у смислу одредбе става 2. истог члана, па је из тог разлога одбио тужбени захтјев.

Другостепени суд је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио, прихватајући као правилне чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда.

Нижестепене пресуде су законите.

Полазећи од утврђене чињенице да је тужитељ био пријератни носилац станарског права на спорном стану, то му је у смислу одредбе члана 14. ст. 1. Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине припадало право да у управном или судском поступку захтијева враћање стана у посјед. Међутим, из садржаја одредбе члана 16. ст. 1. тог закона слиједи да је крајњи рок за подношење захтјева за враћање стана у посјед био 19.4.2000. године. Из одредбе става 2. тог члана у вези са чланом 14. ст. 1. истог закона слиједи да, уколико носилац станарског права или члан његовог породичног домаћинства не поднесе захтјев у року из става 1. члана 16. тог закона, станарско право му престаје. Рок за подношење захтјева за враћање стана у посјед из става 1. члана 16. наведеног закона је материјално-правни преклузивни рок, који се не може продужавати одлуком суда, а чијим пропуштањем се губи не само право на предузимање одређене радње, него тај пропуст доводи и до губитка права у материјалном смислу тј. престанка станарског права по сили закона, како то произлази из одредбе става 2. истог члана, а што правилно закључује другостепени суд у побијаној пресуди.

Пропуштање да се благовремено поднесе захтјев за враћање стана у посјед, у смислу одредбе члана 16. ст. 1. Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине, није могуће конвалидирати тужбом за утврђење ваљаности уговора о кориштењу стана. Пошто је прије подношења тужбе у овом спору тужитељу престало станарско право на предметном стану, он нема право да захтијева утврђење да је носилац станарског права на основу правно ваљаног уговора о кориштењу стана.

Правилан је и закључак другостепеног суда да је сврха доношења Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине успостављање стања какво је било на дан 30.4.1991. године. Тај закон је и прописао материјално-правне услове и процесна правила за враћање станова у посјед носиоцима станарског права или члановима њиховог породичног домаћинства (чланови 14. и 15. овог

закона), а свим овим лицима је омогућио да под једнаким условима остваре права призната тим законом. Стога одредбе овог закона нису у несагласности са Уставом РС и Уставом БиХ, Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода (даље: Конвенција) и Првим протоколом уз ту Конвенцију те Анексом VII Дејтонског мировног споразума. Ограничења у остваривању права, одређена у одредби члана 16. наведеног закона, се једнако односе на сва лица, чиме је успостављен и принцип пропорционалности.

Станарско право јесте имовинско право *sui generis*, на које се односи члан 1. Првог протокола уз Конвенцију. Међутим, заштита тог права се остварује у складу са националним законодавством, које мора бити у сагласности са стандардима Конвенције. Прописивање преклузивног рока за подношење захтјева за враћање стана у посјед, уз посљедицу губитка станарског права пропуштањем тог рока, представља ограничење неопходно за остварење правне сигурности. Наведени рок за подношење захтјева за враћање стана у посјед је у више наврата продужаван, то је сваки пут објављено у службеном гласилу РС и средставима јавног информисања, за подношење захтјева није била прописана форма нити су уз њега требали да се приложе докази о основаности захтјева. Стога заинтересованим лицима није било онемогућено нити отежано остваривање права на враћање стана, па је ограничење у односу на рок за подношење тог захтјева установљено у јавном интересу. Овдје се ради о оправданом и законитом мијешању у имовинска права тужитеља, које мијешање одговара друштвеним потребама, а између тог мијешања и циља којем се тежи постоји сразмјера. Институт преклузије је установљен ради позитивног утицаја на правну сигурност и ради спречавања немарности и злоупотребе права грађана.

Неоснована је тврдња из ревизије да се станарско право не може изгубити (сва права подлијежу губитку, али само у случајевима и под условима прописаним законом). Што се тиче ревизионог приговора да закони не могу имати ретроактивно дејство, ваља истаћи да је чланом 110. став 2. Устава РС предвиђено да се законом може одредити да поједине његове одредбе имају повратно дејство, ако то захтјева општи интерес. Међутим, у овом случају ни нема ретроактивне примјене члана 16. Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине јер је тај закон ступио на снагу 19.12.1998. године, а од тог дана је почео тећи рок за подношење захтјева за враћање стана у посјед.

Код таквог стања ствари произлази да оспорена пресуда нема недостатака на које указује ревизија тужитеља, као ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, па је ревизија одбијена као неоснована, на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09).

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић